

Wprowadzenie

Niniejszy numer *Przeгляdu Psychologicznego* (57, nr 3) został poświęcony motywacjom społecznym i jest pokłosiem dużego zainteresowania tym ważnym problemem, w tym międzynarodowej konferencji pt. „Motywacja w kontekstach społecznych: teoria i praktyka”, zorganizowanej w Krakowie przez Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Gdański oraz Society for the Study of Motivation (Stany Zjednoczone) w dniach 30 czerwca-2 lipca 2013 roku. Konferencja ta jest drugą z cyklu „Self-regulation, Motivation, and Gender: Perspectives and Applications”, zainicjowaną przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego we współpracy z Society for the Study of Motivation. Pierwsza konferencja odbyła się w dniach 3-6 czerwca 2010 roku w Gdańsku.

Recenzję krakowskiej konferencji, której autorem jest Rex A. Wright, profesor psychologii z Uniwersytetu Północnego Teksasu w Austin, znajdują Państwo na końcu niniejszego numeru *Przeгляdu*.

Profesor Wright był współorganizatorem obydwu konferencji z ramienia Society for the Study of Motivation. Jesteśmy mu wdzięczni za wsparcie, pomoc, zaangażowanie, ciekawe pomysły, otwartość na nowe podejścia do psychologii motywacji. Poświęcił wiele energii i czasu, by obydwie konferencje były naukowym sukcesem. W czasie konferencji, 2 lipca, wygłosił interesującą prelekcję pt. „Rola spostrzeganego wysiłku i płci dla odpowiedzi układu sercowo-naczyniowego: Gdzie to ja skończyłem?”

Spośród licznych wybitnych uczestników konferencji z całego świata w niniejszym numerze *Przeгляdu Psychologicznego* znajdziecie Państwo artykuły (oryginalne oraz tłumaczone na język polski) trzech światowej sławy psychologów społecznych (wymieniamy je w kolejności alfabetycznej): Richarda M. Sorrentino, Bernarda Weinerja i Rexa A. Wrighta. Dziękujemy im za ich udział w naszym przedsięwzięciu.

Najpierw prezentujemy artykuły naszych zagranicznych gości.

Jako pierwszy został zamieszczony artykuł Richarda M. Sorrentino. Jest to wybitny ekspert w dziedzinie motywacji i poznania, profesor University of Western Ontario w Kanadzie. Autor przelamał myślenie o motywacji w kategorii hierarchii potrzeb. Wprowadził także eksperymentalnie udowodnioną teorię (badania międzykulturowe) dotyczącą wpływu reakcji na niepewność na emocje, poczucie własnej wartości i optymizm. Artykuł Profesora, zatytułowany „W stronę poszukiwania rozwiązania równania $B = f(P, E)$ ”, przedstawia dobrze przemyślaną i udowodnioną tezę o konieczności interakcyjnego – „oso-

bowość x sytuacja” – podejścia do badań nad motywacją. Autor wskazuje, jak ważny jest w nauce wyjątek od ogólnie przyjętych reguł. Sorrentino podkreśla także wagę kontekstu kulturowego w budowaniu teorii motywacji.

Następny artykuł, pt. „Historia psychologii motywacji: nurty i anegdoty”, został napisany przez postklasyka teorii atrybucji – Bernarda Weinerja, ucznia Fritza Heidera i Konrada Lorenza, laureata wielu doktoratów honorowych, *distinguished professor* na University of California w Los Angeles. Weiner w barwny sposób przedstawia główne postaci i ważne teorie z zakresu psychologii motywacji, a także ukazuje nieznanne dotychczas elementy kontekstu interpersonalnego i społecznego, w którym te teorie powstawały. Tekst ten niewątpliwie posłuży jako mapa rozwiązań naukowych w dziedzinie motywacji. Pozwoli także poznać meandry osobistego i zawodowego życia wielkich twórców psychologii motywacji.

Także po raz pierwszy na łamach *Przeglądu Psychologicznego* (podobnie jak w przypadku dwóch poprzednich autorów) Czytelnik ma możliwość zapoznania się z artykułem Rexa A. Wrighta, zatytułowanym „Wpływ płci i sportowanego wysiłku na odpowiedź układu sercowo-naczyniowego”. Autor prezentuje badania laboratoryjne nad reakcją układu sercowo-naczyniowego (nowatorskie zastosowanie zmiennej zależnej) w odniesieniu do psychologii różnic międzypłciowych. Co ciekawe, reakcja sercowo-naczyniowa jest taka sama u mężczyzn i kobiet, gdy w równym stopniu cenią oni sukces oraz zdolności. Ocena i waga własnych zdolności dla obu płci, zmieniając się, zmienia ich reakcje sercowo-naczyniową.

W dalszej kolejności, również w porządku alfabetycznym, przedstawiamy artykuły trzech polskich autorów. Artykuł Hanny Brycz, Pawła Jurka, Beaty Pastwy-Wojciechowskiej, Aleksandry Peplińskiej oraz Marioli Bidzan, pt. „Autoatrybucje metawiedzy Ja w ujęciu teorii Bernarda Weinerja” nawiązuje do postklasycznej teorii Bernarda Weinerja oraz stosunkowo nowego konceptu metawiedzy Ja. Badania wskazują na fakt, że dobry wgląd we własną tendencyjność (wysoka metawiedza Ja), w przeciwieństwie do niższego poziomu rozpoznawania błędów u siebie (niska metawiedza Ja), sprzyja rozpoznawaniu niekontrolowalnych przyczyn własnych zachowań.

Artykuł napisany przez Mariusza Lipowskiego, Małgorzatę Lipowską, Zdzisława Nieckarza, Sylwię Celińską-Nieckarz oraz Nataszę Kosakowską-Berezecką, zatytułowany „Płeć psychologiczna i wiek jako determinanty nadziei na sukces menedżerek i menedżerów”, podejmuje ważny i aktualny temat dotyczący psychologii zarządzania w kontekście płci. Autorzy poszukiwali związków między płcią psychologiczną menadżerów sztabowych i liniowych a natężeniem ich nadziei na sukces. Zgodnie z oczekiwaniami androgyniczne menadżerki dorównywały „męskim” mężczyznom w zakresie wysokości nadziei na sukces.

Ostatni z zaprezentowanych artykułów, noszący tytuł „Atrybucje przyczyn zachowań niemoralnych a tożsamość moralna i surowość ocen moralnych”, którego autorkami są Ewa Szumowska i Małgorzata Kossowska, nawiązuje z jednej strony do problemu trzech perspektyw atrybucyjnych (sprawca, bierny obserwator, ofiara), a z drugiej – do tożsamości moralnej osoby dokonującej

atrybucji. Uzyskane wyniki wydają się interesujące, choć nie zawsze potwierdziły się wysuwane w pracy hipotezy.

Dziękujemy Redaktorowi Naczelnemu *Przeglądu Psychologicznego* – Panu Profesorowi Andrzejowi E. Sękowskiemu – za umożliwienie nam redagowania numeru poświęconego motywacjom społecznym. Mamy nadzieję, że zaprezentowane najnowsze odkrycia z zakresu teorii motywacji społecznej zainspirują innych badaczy do szerszego wykorzystania tej wiedzy w badaniach dotyczących różnych dziedzin psychologii. Sądzymy też, że wyniki przedstawionych badań mają ważne implikacje praktyczne i znajdą wykorzystanie w codziennej pracy psychologicznej w różnych dziedzinach psychologii.

*Hanna Brycz
Małgorzata Kossowska
Katarzyna Jaśko*